

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

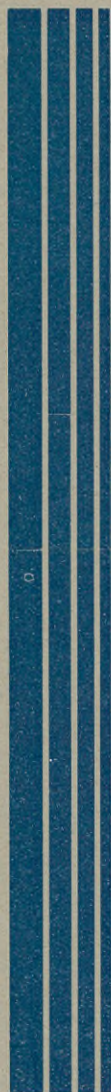
HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
✠ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ✠

Fredrika-Bremer-Förbundets

Byrå

Klarabergsgatan 48,
S t o c k h o l m C.

Lämnar råd vid yrkesval åt
kvinnlig ungdom.

HERTHA

ÅRGÅNG XVIII

MARS 1931

HÄFTE 3

En kvinnornas självrannsakan.

Omedelbart efter landstingsvalens avslutande förliden höst fästes min uppmärksamhet vid ett par artiklar i Hertha av tvenne aktivt politiskt intresserade kvinnor. — Båda hade just avslutat en upplysnings- och agitationsturné inom vissa landsdelar, med särskild adress till kvinnorna, varav den ena representerade s. k. borgerlig, den andra socialdemokratisk politisk åskådning.

Deras erfarenheter och iakttagelser från dessa resor och därpå byggda konklusioner inbjödo osökt till vissa reflexioner.

Hur förvaltar t. ex. "kvinnan av i dag" de pund, de värden, som hennes föregångare efter hård möda, efter årtiondens aldrig sviktande föresatser, intresse och målmedvetenhet, äntligen lyckades utvinna vid den lika och allmänna rösträttens genomförande hösten 1918?

Oförgätlig i den svenska kvinnans historia står dessa pionjärens osjälviska, uppoffrande arbete för målet — kvinnans fulla likställighet med mannen i kulturellt, socialt och ekonomiskt hänseende.

Detta inbjuder oss i sanning till en kvinnornas självrannsakan, hur vi förvaltat dessa värden och hur vi fört vidare de framtidstankar, som lågo bakom dessa vidsynta kvinnors hand-

lingar. Det var inga självändamål, som sporrade dem, det var ingen småfuttighetens anda som behärskade dem. Det var kvinnornas samfällighet för och tillett stort mål. — Solidariteten kvinnorna emellan skulle vara själva grundstenen att uppbära verket. Ge det behöflig fasthet mot ett befarat, om icke rent av väntat motstånd inför de konsekvenser, som det vittgående beslutet — påverkat av utomordentliga yttre händelser — ledde till vid den totala uppgivelsen, även för kvinnornas krav, vid 1918 års urtima riksdag.

Under de år som sedan förflutit har det varit många påfrestningar på denna kvinnornas solidaritet. Även om följderna härav utlöst besvikelse hos många, ligger dock det allvarliga i konstaterandet av upprepade prestigeförluster och nederlag.

Det vårdträd, som Fredrika Bremer plantade och som sedan hängivna händer vaktade som det goda arvet, som skulle växa sig starkt att motstå olika vindars påfrestningar! Detta träd, som visserligen under årens lopp gav en och annan skörd, men så helt oförmodat slog ut i rikaste blom och med en lika rik skörd av fullmogen frukt. Men gick det inte här som livet så

Klok sparsamhet och god hushållning är vägen till en tryggad framtid.

POSTSPARBANKEN

MED NÄRA 4,000 POSTANSTALTER TILL AVDELN.-KONTOR ÄR — BANKEN SOM ALLA NA

ofta lärt oss — den frukt som skördas värderas efter den insats av arbete man fått nedläggas för densamma? — Flertalet unga kvinnor fingo plocka den gratis och fortsatte ett sorgglöst liv utan tanke på det framtida beståndet av det nu tillrättlagda.

Härtill bidrog väl också till en del den ekonomiska högkonjunktur, som samtidigt inträdde, med rikliga arbetsmöjligheter inom snart sagt alla områden och med lönevillkor tidigare ej uppnådda. Men kvinnorna upplevde icke endast denna ekonomiska högkonjunktur, de upplevde med ens en verklig social högkonjunktur, där man tävlade om deras gunst och bjöd och överbjöd varandra inom resp. politiska partier, utdelande förtroendeuppdrag och lockande platser på politiska och kommunala valsedlar. Man räknade med kvinnans större röstetal, dessa tal, som alltid stått som det reala hindret till hennes rösträtt.

Hur utnyttjade och befäste vi denna vår gynnade ställning?

Kunna vi skjuta skulden till den ställning vi i dag intaga ifrån oss och överföra den på männen allena? I rättvisans namn måste väl svaret på den senare frågan bli nej! I årtionden hade vi med intensiv aktivitet arbetat för vår rösträtt, för att med "valsedel i hand" utvinna en i samhället jämbördig ställning med männen. Vi fingo den, vi inbjöds till samarbete på samma villkor som alla de övriga, vilka samtidigt med

oss tilldelades sitt fulla medborgarskap. Men i motsats till dessa övriga besvarade vi denna inbjudan med att i regel föra en "armarna-i-kors-politik". Undantagen funnos, finnas ännu och bekräfta endast regeln. Den stora mängden bland kvinnorna ställde sig fullkomligt ointresserade, underlätto att använda sin rösträtt, som dock för var och en borde ha varit en pliktuppgift.

Andra åter, och bland dessa även dem, som varit med i vår enhetstankes organisation, F. K. P. R., som flitiga medarbetare, delade upp sig i större och mindre kvinnoföreningar, t. o. m. konkurrerande med varandra, och detta föreningsliv isolerade sig från aktuell dagspolitik till vissa detalj- och principfrågor eller stirrade sig blinda på en tillfällig intressepolitik. Ja, det ges exempel på att det gick så långt, att med tiden inte ens dessa föreningar kunde hålla samman på grund av åsiktsskillnader i detaljer utan uppdelades i ännu mindre fraktioner. Splittrande. Maktupplösande.

Det så betydelsefulla samarbetet med männen kom också i mångt och mycket att eftersättas. En viss misstro att deras beredvillighet att acceptera oss, att släppa in oss på området, som hittills varit deras prerogativ, icke var så hjärtligt menad, var givetvis befogad. Men misstron hade hittills varit ömsesidig, och stridens hetta utlöst mångt överord. Nu var dock striden bilagd och en avrustning önskvärd. Tiden var inne för

G Y S I N G E Herrgårdspensionat

HÄRLIGT LÄGE VID DALÄLVEN — FÖRSTKLASSIGT — BEGÅR PROSPEKT.
Elektriska, Ljus- och Varma Bad, Massage m. m.

Post- och telegramadress: *Herrgården, Gysinge.* Telefon: 2 och 27.

upptagandet av samarbete och inbördes samförstånd. Hur togo vi vara härpå? I stor sett förlades detta samarbete endast till den mest olyckliga tidpunkten, nämligen till valperioder, och här fick samförståndstanken sin största påfrestning. Båda parter valde det ur psykologisk synpunkt olämpligaste tillfället att gå varandra till mötes.

Nominering av kandidater och placering av desamma på politiska och kommunala valsedlar har alltid utlöst irritationsmoment. Olika intressegrupper våga då ömsesidigt sina styrkeförhållanden inom resp. partier ävensom inom valmanskåren.

Som partianslutna intaga emellertid kvinnorna en sådan minoritet, att de sakna all betydelse. Däremot äro de ännu en faktor att räkna med som röstsedelavlämnare, vilket bäst kan avläsas i de agitations- och s. k. upplysningsresor, som resp. partier kosta på sig, genom att i god tid före valen utsända kvinnliga utläggare av den politiska texten. Samma gäller även inför de kommunala valen. Även kvinnorna kunna vara rätt så ovederhäftiga i sin valagitation, och flertalet som då skola påverkas sakna tyvärr ännu den behövliga mognaden i omdömet, varför de bliva ett lättfånget byte för en tillfällig kvasipropaganda, ej sällan uppblandad med fantastiska skräckmålningar.

Men icke var det väl den sortens politiska uppbyggelse, som föresvade rösträttsidealisterna? — Det var

väl i stället en objektiv politisk upplysning, en upplysning i ekonomiska och sociala frågor med historisk bakgrund, som skulle skapa förutsättningar för hela landets kvinnor att bilda sig en självständig politisk uppfattning om våra samhällsproblem och på grund av denna uppfattning taga ställning till den aktuella partiolitiken.

Om tidpunkten emellertid för sådan upplysning förlades mellan valperioderna, så behöfde vi icke sakna den nödvändiga kritiska sovringen av vad som kan serveras i valpropaganda.

Det är självständigt tänkande kvinnor vi nu efterlysa. Det är sådana kvinnor vi uppmana att sluta upp vid männens sida, som ett friskt inslag i vårt gemensamma samhällsarbete. De behövas där! Vi måste ånyo försöka att mötas i allvarlig avsikt till ömsesidig förståelse. Förståelse och samarbete är en viktig och nödvändig faktor för framtidens politik. Den misstro till kvinnornas förmåga, vad det gäller lösandet av våra mångahanda samhällsproblem, som så ofta möter oss hos männen, kan endast övervinnas genom att vi bli i tillfälle att visa dem vad vi duga till. Och detta kommer i främsta rummet an på oss själva. Bland annat är det nödvändigt att arbeta bort vår nedärvda mindervärdighetskänsla, som så ofta verkar hämmande på vårt tankeliv och vår handlingskraft. Och icke nog med denna olyckliga individuella min-

RAMLÖSA-VATTEN

Naturligt alkaliskt. Förmälig Bords- och Hälsodryck.

Hovleverantörer till: H. Maj:t Konungen och H. K. H. Kronprinsen
av Sverige samt Hs. Maj. Kongen af Danmark.

dervärdighetskänsla, den får allt för ofta även bli ett uttryck för under-skattandet av kvinnors duglighet i allmänhet.

Om inte kvinnorna utåt visa tillit eller tro till varandras duglighet, hur ska vi då kunna begära att bliva uppskattade av männen? Hur nagelfara vi icke till exempel den ensamma kvinnan på en valsedel — hennes meriter, hennes föregående, utseende, samhällsställning etc., medan vi utan tvekan acceptera de ofta endast till antal starkare manliga namnen på listan. — Det är oemot-sägligt att vi äro mer kritiskt inställda till en duktig kvinna än till en medelmåttig man.

Frågan gäller nu, hur skola vi övervinna vår passivitet och komma ur vår politiska intresselöshet? Det är sannerligen på tiden att vi upptaga denna fråga till allvarlig prövning. Alla tecken tyda på att det är fara å färde, att vi glida hän mot en reaktion, som är självförvållad. Olika uppslag kunna diskuteras, och diskussion brukar draga uppmärksamhet med sig.

Undertecknad skulle vilja bidraga härtill med att förorda tvenne jäm-löpande huvudlinjer, som föra till samma mål.

Den ena är återupptagandet av kvinnornas gamla samlings- och enhetstanke. En samling i ett gemensamt organ, likvärdigt med vad vi ägde i F. K. P. R.

Ett organ där alla kvinnor och kvinnliga fackorganisationer, oberoende av åskådning, kunde samlas. En

institution fullkomligt politiskt neutral, vilkens huvudsakliga uppgift skulle vara att tillvarataga kvinnors gemensamma intressen, vaka över att lag och rätt icke blir eftersatt i sin tillämpning, aktgiva på alla sociala, ekonomiska och kulturella frågor, som i särskild grad kräva kvinnors uppmärksamhet, förmedla objektiv upplysning i aktuella frågor och samla kvinnorna till opinionsyttringar när så påfordras etc., etc.

Den andra vägen går genom de politiska partiorganisationerna. Varje ansvarsmedveten kvinna bör ha skyldighet att sätta sig så mycket in i sitt lands politiska struktur och äga den medborgarkunskap, som gör henne mogen att bilda sig en sådan grad av självständig uppfattning, att hon kan ansluta sig till det parti, hon finner sig närmast höra samman med.

Det ges många exempel på att kvinnor år från år inte bara rösta med ett givet parti utan under valrörelser aktivt deltaga i arbetet för detsamma, utan att vara inregistrerade medlemmar och utan tanke på den prestigeförlust som härigenom går förlorad.

Ett politiskt parti kan aldrig upp-nå idealet för våra önskningar, men om det ger frihet för den enskilde till självständigt tänkande och personligt hävdande, får man vara nöjd. Om det finnes något berättigat i det gängse talet om att sysslande med politik är något mindre hedrande och att all partipolitik är av ondo, så är detta on d a dock ett nödvändigt ont!

Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad

VÅRKURS på 2 månader, 23 april—25 juni. — SOMMARKURS 9—31 juli. — HÖSTKURS 8—30 september. — ALLMÄNT ORIENTERANDE KURS 13—25 juni. Stipendier kunna sökas. **Begär prospekt hos Rektor Honorine Hermelin, Fogelstad, Julita.**

Endast okunnigheten — bristen på eftertanke — om politikens betydelse i den mänskliga livsförseln kan ta detta slagord på allvar. Politik är ju ingenting mindre än hela vårt statsliv, vårt statsskick, och omfattar således alla våra viktiga allmänna angelägenheter. Vi kunna således icke undandraga oss medansvaret hur den politiska utvecklingen än kommer att gå.

Vår personliga påverkan, och den numerär vi intaga inom ett parti, blir givetvis även för kvinnornas del utslagsgivande för inställningen till våra önsksningar. Personlighetens betydelse, såväl inom det egna partiet som utåt, kan inte nog värdesättas. Vi äga redan många exempel härpå, jag behöver endast nämna namnet Emilia Broomé.

Naturligtvis fordras en icke ringa självövertvinnelse hos de ledande krafterna inom vårt splittrade föreningsliv för att en sammanslutning i åsyftade kvinnoorganisation skall kunna uppnås. Men om frågan komme under diskussion, kan denna möjligen föranleda till underhandlingar mellan representanter för våra större kårsammanslutningar och föreningar.

Fredrika Bremer har genom tiderna framstått som kvinnornas idol. Skulle man inte kunna tänka sig, att den kvinnoförening, som bär hennes namn och som snart räknar 50 år av sin tillvaro, också skulle kunna bliva den samlingspunkt vi bäst kunna sluta upp ikring? Fredrika-Bremer-Förbundets tradition, erfarenhet, orga-

nisation och program inrymmer de bästa förutsättningar härför.

Men uppgifterna få icke stelna i former utan följa utvecklingens lagar, underkastade ständiga förnyelser. — Självprovningen gäller oss alla och en var!

Fredrika-Bremer-Förbundets goda tradition och betydelsefulla auktoritet har emellertid de bästa förutsättningar att kunna återuppliva enighetsbegreppet och solidariteten kvinnorna emellan.

Liksom den ekonomiska högkonjunkturen på sin tid ledde den då unga kvinnan bort från tanken på framtiden, torde den nuvarande såväl ekonomiska som politiska nedgångsperioden mana till allvarlig eftertanke.

Ungdomen, kvinnor som män, måste lära sig inse sin gemensamma delaktighet i sin tids ansvar, jämväl det politiska, och att i detta ansvar ingår som en nödvändig faktor att samförstånd och samverkan inledes och befästes dem emellan. Men hur viktigt är det icke även, att de lära känna de olika riktningarna inom den s. k. partipolitiken.

Här är ju pressen förmedlaren, men det gäller att sovra och icke endast stirra sig blind på det egna husorganets utläggningar.

Det som förenar är mera fruktbart än det som skiljer, och inför denna oemotsägliga sanning står betydelsen av fördjupade insikter om samhällslivets struktur.

Göteborg i mars 1931.

BERTHA BURMAN-ANDERSSON.

Rusta Er

för en bättre plats genom
att studera hos Hermod's!
Begär i kväll prospekt från

HERMODS
M A L M Ö

Donationer till förbundet.

I inbördes testamente ha fröknarna Hilda och Emma Peterson, av vilka den förra nyligen avlidit, förordnat att Fredrika-Bremer-Förbundet skall som donation erhålla ett belopp av 100,000 kronor. Ändamålet med donationen är att i främsta rummet stödja förbundets allmänna verksamhet och därjämte dess verksamhet att genom utdelande av lån underlätta kvinnors studier, yrkesutbildning och självständiga yrkesutövning.

Det donerade beloppet kommer att deponeras för F.-B.-F:s räkning, men förbundet äger icke f. n. att disponera kapitalet eller dess avkastning, enär kapitalet skall förbli deponerat under den tid avkastningen skall utgå till viss person under dennas livstid.

Ännu ett testamentariskt förordnande till förmån för F.-B.-F. hade gjorts av fröknarna Augusta, Johanna och Hedvig Brodin och har vid den de tvenne andra syst-rarna överlevande fröken Hedvig Brodins nu inträffade frånfälle trätt i kraft. Testamentet förordnar att efter några mindre undantag av föremål i boet skall detta realiseraras och behållningen tillfalla F.-B.-F. Den rörande motiveringen härför har i testamentet följande lydelse: "Såsom samtida med Fredrika Bremer hava vi varit bland de första som fått åtnjuta fördelarna av kvinnans myndighetsförklarande, och hava vi, väl vetande huru små de resurser äro, som stå oss till buds, med detta testamente velat i någon mån visa vårt erkännande för Fredrika Bremers verk."

Behållningen anses komma att utgöra omkring 1,000 kronor.

Till Anonym donation nr 4 har, av samma anonyma givare som tidigare, till förbundet överlämnats kronor 3,400:—. Beloppet skall läggas till den förut befintliga fonden, vilken sålunda därmed kommer att uppgå till 7,000 kronor. Räntan å det nu lämnade tillskottet får användas till förbundets allmänna verksamhet.

F.-B.-F:s årsmöte.

Årsmötet kommer att äga rum den 8 och 9 april med förhandlingarna första dagen förlagda till Lund och andra dagen till Malmö. Första mötesdagen upptages av årsmötesförhandlingar, diskussion och organisationsfrågor och överläggning mellan kretsrepresentanter och kretsar. På kvällen håller dr Rut Grubb offentligt föredrag med titel: "Böra uppfostrare söka upplysa barn och ungdom i den sexuella frågan och på vad sätt?"

Andra dagen stå på programmet val av styrelse, överläggning angående förbundsmärke, fördelning av resekostnader mellan kretsombud, uttalanden angående aktuella frågor, moderskapshjälp och vanartslag. På kvällen talar fru Betzy Kjelsberg, Oslo, om Folkeförbundets og Arbeidsbyråets betydning for international forståelse of samarbeid".

Lund- och Malmökretsarna anordna lunch i Södra Sveriges sjuksköterskehem, Lund, och supé i restaurang Kungsparken, Malmö, med förbundsstyrelsemedlemmar och kretsombud som inbjudna gäster.

Hultafors sanatorium

Fysikalisk-Dietisk Kuranstalt

Lämplig rekreatiionsort. Härlig natur. Gott bord. Alla moderna badformer. Elektricitetsbehandling. Massage. **Helpension.** Inga drickspengar. Läkare *Dr E. GARBY.* Begär Prospekt. Postadr.: Hultafors Sanatorium, Hultafors. Tel.: Borås 695, Hultafors 16, Rävlanda 68.

Äktenskap eller statstjänst?

Olika vägar kunna föra till samma mål — även omvägar. Herr Lundquists i Rotebro motion om utredning angående åtgärder i syfte att uppmuntra kvinnliga tjänstemän till frivillig avgång ur statstjänst vid giftermåls ingående hör till den senare framkomstmöjligheten.

Det är nämligen genom bekymmer för ungdomens förvärvsmöjligheter, som herr Lundquist finner vägen fram till den på sina håll så omhuldade frågan om de gifta kvinnornas utmotande ur statstjänst. Ty man kan näppeligen på allvar utgå ifrån att arbetslöshetsfrågan varit det primära för motionären och att han trott sig finna en effektiv åtgärd mot ungdomens förvärvssvårigheter genom förslaget att med en avskedsgratifikation locka kvinnliga tjänstemän till avgång vid inträde i äktenskap! Hur många skulle det för övrigt på sin höjd kunna bli? Ett hundratal?

Men hur oskyldigt har han inte med sina arbetslöshetsfunderingar kommit fram till ett steg som, om än på frivillighetens väg, skulle leda till att få bort en del gifta kvinnliga statstjänstemän. En liten början, som väl kan tänkas ha som fortsättning de "tvångsåtgärder", som herr Lundquist påpekar ha tidigare föreslagits från olika håll men som han säger sig inte anse böra komma i fråga nu, då "behörighetslagen så nyligen genomförts". I förbigående sagt, det förstuckna hotet är

tydligt nog, det är en tidsfrist blott han vill ge innan statsmakterna böra "tillgripa åtgärder, som beröva de kvinnliga befattningshavarna dem i lag tillförsäkrade förmåner och rättigheter", som han i detta sammanhang uttrycker sig i motionen.

Men låt oss närmare skärskåda motionen och dess motivering.

Motionären påminner om att frågan kvinnliga tjänstemäns kvarstående i statstjänst efter inträde i äktenskap vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens prövning. Sedan år 1927, då riksdagen senast sysslade med frågan och då de statsanställda gifta kvinnornas antal var i absolut tal 783 och i relativt 17,8 %, ha dessa siffror sannolikt stigit, säger herr Lundquist och meddelar att det sammanlagda antalet gifta kvinnor vid postverket och statens järnvägar vid årsskiftet utgjorde 250. I jämförelse med år 1927 blir detta för postverkets räkning en procentuell ökning från 18,1 till 24,5 % och för statens järnvägar resp. 22,4 och 24,1 %. Anledning funnes att utgå ifrån att samma tendens till ökning visat sig även vid andra verk.

De gifta kvinnornas kvarstående i statstjänst, fortsätter motionären, måste alltså anses för närvarande inverka ännu menligare än förr på ungdomens möjligheter att få arbetsansättning. En lättnad i förhållandena skulle således åvägabringas om kvinnorna vid giftermåls ingående lämna-

STANDARD, Kem. Tvätt, Renov., Konststoppn. o. Prässateljé
Tel. S. 17788. BLEKINGEGATAN 36, STOCKHOLM. Tel. S. 17788.

Kvalitetsutförande! Snabba leveranstider! Billiga priser! Ring för hämtning o. hemsändning.
Förstklassig, efter modernaste principer arbetande präsnings- och renoveringsateljé är öppnad Blekingeg. 36, i fören. med mottagn. av kem. tvätt, färgning etc. för Kronans Kem. Tvätt- & Skönfärgeri.

de sin tjänst. Det är här som herr Lundquist helt generöst påpekar att då behörighetslagen så nyligen genomförts bör man ej genom tvångsåtgärder, vilket vid olika tillfällen på sina håll rekommenderats i riksdagen, söka vinna sitt mål. Men — och här kommer det nya i saken — man borde bjuda de kvinnor, som inträda i äktenskap, sådana förmåner att de vore tillräckligt effektiva och lockande för att framkalla ett frivilligt avstående från tjänsten.

Herr Lundquist föreslår först och främst att en avskedsgratifikation skall erbjudas de kvinnliga tjänstemän, som stå i begrepp att gifta sig, så väl tillmätt att den är av betydelse så väl i allmänhet som ej minst för bosättningen. Ersättningens storlek kunde tänkas variera efter tjänstårens antal. Ett belopp motsvarande vederbörandes årslön vid avskedet borde i regel kunna anses skäligt, högre belopp skulle i vilket fall som helst ej ifrågakomma. Villkor för erhållande av gratifikationen vore att tjänsteinnehavaren avgick ur tjänsten inom en starkt begränsad tidrymd före eller efter äktenskapets ingående.

Med ännu en sak skulle den frivilliga avgången stimuleras, pensionsfrågan borde ordnas fördelaktigare än vad som annars i regel vore förhållandet. Inte blott tjänstemannens egen kapitalinsats, d. v. s. kapitalvärdet av befattningshavarens erlagda pensionsavgifter, utan även ett belopp motsvarande kapitalvärdet av statens andel i den avgäendes

tjänstepension borde av respektive verk överföras till den allmänna pensionsförsäkringen och således komma kvinnlig tjänsteman, som avgår i samband med inträde i äktenskap, till godo. Vidare vore det angeläget att den avgäendes familjepension ordnades upp så att denna kunde i någon form få tillgodoräkna sig redan erlagda avgifter till familjepensionsfonden. Som bekant erlagger numera de kvinnliga befattningshavarna avgifter för eventuellt efterlevande barns pensionering. En för de avgående kvinnliga befattningshavarna tillfredsställande lösning av denna fråga anser motionären böra kunna åstadkommas utan större svårigheter, inom den privata försäkringsverksamheten vore vanligt att den som bryter sin försäkring i någon form tillgodoföres redan inbetalta premier.

Återanställning av i samband med äktenskap frivilligt avgångna kvinnliga tjänstemän, vid dödsfall av make eller vid skilsmässa, beröres även i motionen, men anses ej kunna beaktas på annat sätt än att vid uppstående vakans i resp. verk eller vid behov över huvud taget av ytterligare arbetskraft fullt lämplig för detta kvinnlig befattningshavare, änka eller fränskild, borde kunna ifrågakomma till återanställning under de former och avlöningsförmåner, som i olika avseenden kunde anses motiverade. Till sist föreslås en övergångsbestämelse, som skulle tillförsäkra även sedan år tillbaka gifta kvinnliga tjänstemän en avskedsgratifikation och andra förmåner, om de ville lämna

ULRICEHAMNS SANATORIUM ULRICEHAMN Telefon 59 (växel)

Pensionspris fr. kr. 10.—. Inga inskrivnings-, kurplats- eller läkareavgifter utöver pensionspriset. Intendent och överläkare D:r J. A. ANDERSSON.

sin tjänst före viss angiven tidpunkt, exempelvis sex månader efter vederbörlig kungörelses utfärdande.

Som synes, herr Lundquist har olika och på sitt sätt delvis rundhänta förslag till extra förmåner för de kvinnor, som skulle vilja besluta sig för att lämna sin tjänst vid ingående av äktenskap. Han har emellertid en känsla av att den föreslagna avskedsgratifikationen kunde ur statsverkets synpunkt förefalla alltför hög och nog så betungande, men säger han, "vilja statsmakterna effektivt uppmuntra till frivillig avgång av de gifta kvinnorna, lär det . . . icke vara tillrådligt att tillmäta avskedsersättningen för lågt".

Herr Lundquist har klart för sig att ett lockbete måste göras så smakligt som möjligt!

Ty lockbete är detta, och det är i främsta rummet de unga kvinnorna, vilka inte i samma grad som äldre ha förmågan av förtänksamhet utvecklad, som skola frestas till ett avstående från en för deras framtid annars säkrad årsinkomst. Det kan sannoligen ifrågasättas om staten bör föranleda sina kvinnliga befattningshavare att, med kort betänketid, träffa ett avgörande av så stor vikt som detta. Äktenskapet är för visso inte i och för sig en säkrad "försörjning" och bör inte utgivas för eller betraktas som sådan. En gift kvinna kan vilken dag som helst stå inför förhållandet att familjeförsörjningen lägges på henne; det är minst sagt vanskligt att räkna med att detta ej kan bli fallet. Med föga tillfredsstäl-

else lär hon då erinra sig den, om än generöst tillmätta, avskedsgratifikation, som hon — visserligen frivilligt — tog emot när den så lockande erbjöd sig i ett för saken psykologiskt ögonblick.

Men för att återkomma till den angivna utgångspunkten för hela förslaget, ungdomens arbetslöshet, har det undgått herr Lundquist att gifta kvinnor, som behålla sin tjänst, i sin tur kunna bli arbetsgivare? Deras bortovaro från hemmet bereder i regel arbetstillfällen åt andra. Och ännu en sak, går man in för att till lindrande av arbetslösheten stimulera kvinnliga befattningshavare att lämna sin tjänst då de ingå äktenskap, med motivering av att de då vinna full försörjning, vore väl en självfallen konsekvens att åtgärder till moralisk påtryckning i samma syfte föresloges i alla de fall då tjänstinnehavare, vare sig det är man eller kvinna, äger ett kapital stort nog att leva på. Är man inte beredd att dra denna slutsats, böra de statsanställda gifta kvinnorna lämnas frihet att själva, utan förledande påverkan, besluta om sitt förvärvsarbete.

Till sist en slutanmärkning. Vid föregående försök att komma åt de gifta kvinnornas anställning i statstjänst har man gjort frågan till ett räknestycke. Man och hustru som tjänstemän tillföra familjen högre inkomst än när mannen är ensam löntagare, och man har menat att staten ej borde bidra här till. En familj i samma sociala ställning som en annan skulle ju på så

SY EDRA KLÄDER SJÄLV!

Sy dem efter ULLSTEINS och VOUGE's mönster, som finnas i ett mycket stort urval vackra och moderna modeller. ULLSTEINS och VOUGE's nyutkomna modejournaler finnas hos MEETHS, som är ensamförsäljare för Sverige av de världsberömda tillklippningsmönstren.

MEETHS

sätt kunna höja sin levnadsstandard över den andras! Knappast kan krassare användning göras av ett resonemang med behovsprincipen som utgångspunkt. Men tankegången var där — och finns väl än.

ELLEN KLEMAN.

Nya förbundsmedlemmar

B o r å s: fru Ella Bergengren, fröken Edit Davidsson, fru Siri Larsson, fröken Maria Olander.

F a l k ö p i n g: fru Malin Ahlberg, fru Astrid Lindén, fru Olgo Wiberg.

G ä v l e: fru Ingrid Ljungqvist-Melosch, fru Sörine Löfgren.

G ö t e b o r g: fru Augusta Blidberg, fru Ellida Lagerman, fru Karin Lämnerhirt, fröken Ester Mosesson, fru Karen Nordenskiöld, fröken Anna Nyberg, fröken Karin Olsson, fru Elsa Petersson, fru Gunlög Thorstensson, fröken Selma Wikner.

H a l m s t a d: fru Karin Andersson, fröken Dagmar Andersson, fru Therese Andersson, fru Nanny Hallander, fru Anna Hesselberg, fru Högman, fru Laurell, fröken Gerda Lindström, fru Lisa Mårtensson-Frenne, fru Ingrid Nilsson, fru Hedvig Spendrup, fru Edith Svensson, fru Elsa Wickström.

H ä l s i n g b o r g: fröken Astrid Delin, fru Margit Froste, fröken Gårdmark, fröken Herdis Hallberg, fru Jenny Halling, fröken Greta Jansson, fröken Eva Karlsson, fröken Gertrud Lagergren, fröken Karin Liljebblad, fröken Hildegard Murman, fru H. Nilsson, fröken Hedda Olsson, fru Rydfelt, fru Ellen Tunberg, fru Sophie Österberg.

K a r l s k r o n a: fru Gull Ballé, fröken Margit Ferré, fröken Dagmar Håkanson, fru Signhild Karlkvist, fru Brita Malmberg, fröken Vera Pihlblad, fröken

Gertrud Sahlström, fru Ellen Schlyter, fru Kristine Tornée.

K a r l s t a d: fru Tekla Carlsson, fru Ingrid Gräslund, fru Ingrid Kjellgren, fru Mia von Post, fru Karin Warell.

K a t r i n e h o l m: fröken Elisabeth Lewenhaupt, Sjöholm.

L a n d s k r o n a: fru Alli Holmqvist, fru Aina Krook, fröken Elsa Lundberg, fru Ruth Lysander, doktor Elisabeth Persson, fröken Grace Ramel, fröken Ebba Ringdahl, fru Dagny Tedin.

L u n d: fröken Ida Aspegren, fru Alma Hall, fru Anna Jönsson, fröken Ester Petersson, fröken Luisa Weibull.

M a l m ö: fru Olga Andersson, fröken Agnes Andersson, fru Lisa Araskog, fru Victoria Berglind, fru Thyra Dahlgren, fröken Ingrid Dahlström, fru Emma Gehlin, fröken Elisabeth Gunnarsson, fru Karin Hainer, fru Helfrid Ingevall, fru Maria Kjörrning, fru Clara Kock, fru Anna-Lisa Olsson, fru Robert Olsson, fru Elsa Palm, fru Thyra Rahmn, fröken Gunhild Rosén, fru Margaretha Stenström, fru Lilly Bergman, fru Anna Boisen, fru Dagmar Fridell, fru Lucie Nyblén, fröken Judith Widmar.

M a r i e s t a d: fröken Elsa Ekengren.

N o r r k ö p i n g: fru Maj Hellsten, fröken Mary Henning, fru Judit Hedenström, fröken Ellen Rydén.

N y k ö p i n g: fru Anna Eriksson, fröken Signe Sundberg.

S t o c k h o l m: fru Hervig Dernby, fru Karin Hjelmqvist, doktor Eva Lagervall, fröken Gerda Sprinchorn, doktor Ger-tie Söderberg, advokat Märta Wikström.

S t r ä n g n ä s: friherrinnan Essie Wrangel.

V a r b e r g: fru Amelie Brun, fröken Helfrid Ekengren, fru Ruth Johansson-Schmidt, fru Ellen Lindgren, fru Sofia Meurling, fru Elsa Neubergh, fröken Gerda Orup, fröken Ingrid Åhman.

V ä x j ö: fröken Marianne von Bahr, fröken Karin Carlsson.

Ö s t e r s u n d: fröken Greta Odén.

Mensendieck-Gymnastik för damer

gratis. Kuttrygg, svankrygg och hållningsfel bortarbetas.

Anmälningar mottagas
per tel. Östermalm 98 21.

Rut Ivrell

Medlem av: »Bund Für Reine Mensendieck-Gymnastik». Obs.! Dipl. av Dr. B. M. Mensendieck. — Lektioner meddelas fr. 7,30 f. m. till 9 e. m.

Vägen för ernående av en harmonisk kropp, naturlig charm och

Nybrogatan 11. 6 tr.

Marion Chadwick.

Största möjliga lycka
för största möjliga antal.

Jeremy Bentham.

Hösten 1919 innehöllo några huvudstadstidningar intervjuer med en engelsk dam som kommit till Stockholm och medfört en summa engelska penningar för att genom svenska Röda Korsets förmedling bistå österrikiska barn.

Vilket koncentrat av mänskligt elände, dårskap och krigsförvildning utgör ej underlaget för denna åtgärd! Huru skrämmande karakteristiskt för tidsläget. Intervjuerna rörde sig om *Save the Children*-rörelsen i England, om Miss Jebbs vackra tanke: rädda barnen varhållst de lida i det av kriget hem-sökta Europa. Syftet, att väcka intresse för det engelska initiativet och att även i svensk jordmån plantera denna tanke, uppnåddes. Redan i november 1919 bildades en svensk förening Rädsla Barnen, vilken, som bekant, utvecklade en för våra förhållanden storartad hjälpverksamhet.

Den aktiva engelska damen, som både genom pressens förmedling och privata samtal verkat för denna sin idé, var en då redan sjuttioettårig kvinna, Miss Marion Chadwick. Hon kom till Stockholm från sitt hem i London tillsammans med sin tyska väninna fröken Alice Hacker, med vilken hon genomlevt krigsåren, liksom också en lång följd av år dess-

förinnan. Vistelsen i Stockholm utsträcktes till hela sju år, och många voro de svenska vänner och beundrare som samlade sig kring Marion Chadwick och hennes "international household", vilket förutom hennes tyska vän även innefattade en ung skotska och en svenska och där så olikartade intressen som politik och musik och poesi livligt omhuldades. Från Berlin, där Miss Chadwick tillbragte sina sista år, kom dödsbudet sistlidna 14 februari. Efter en mycket kort sjukdom hade hon skilts hädan.

Marion Chadwick hade vuxit upp i ett hem där den andliga atmosfären var mättad av de åskådningar som hennes fader Sir Edwin Chadwick tagit i arv efter sin beundrade lärofader och vän, filosofen Jeremy Bentham. Åskådningar som utkristalliserades i handling. Edwin Chadwick, "hygienens fader" kallad, gjorde en storartad insats i sitt lands sociala utveckling med sina för den tiden fullkomligt revolutionerande idéer, praktiskt förverkligade i epokgörande arbeten för fattigvårdens radikala om-daning och för förbättrande av Englands sanitära förhållanden, m. fl. reformer. Modern, dotter till John Kennedy, den enda av Lancashires storindustriella, som under chartiströrelsen ställde sig på arbetarnas sida, var, även hon, en brinnande reform-ivrare.

Den redan genom föräldrarnas personligheter markanta typen av Mari-

Oscarias

Marta-Skor

äro lämpligaste skor för sjuksköterskor och andra som äro i behov av en mjuk och behaglig fotbeklädning. Säljas i egna affärer landet runt.

Prova och köp

Oscaria

— den rätta skon —

on Chadwicks hemförhållanden blev ytterligare prononcerad därigenom att familjen bland sina nära umgängesvänner räknade många av den victorianska tidens mest remarkabla personligheter, som John Stuart Mill, Mr och Mrs Carlyle, Florence Nightingale, Lady Byron m. fl.

Först efter föräldrarnas år 1891 timade död — dessförinnan hade hon varit faderns sekreterare och huvudsakligen levt föräldrarnas liv — vidtog en period då Marion Chadwicks energi tog sig fullt självständiga uttryck. Hon studerade patologi i Berlin, arbetade för och vid The New Hospital for Women, grundat av Englands första kvinnliga läkare Mrs Garret Anderson, och var verksam i ett stort antal föreningar med sociala och politiska syften. Undertecknare av den första petition om rösträtt för kvinnor, som av John Stuart Mill framförts i parlamentet, var hon under en följd av år aktiv i den kvinnliga rösträttsrörelsen. För de fattigaste samhällslagren arbetade hon genom att i ett antal av henne ägda hus i Mortlakes fattigkvarter införa och tillämpa Octavia Hills system för de fattigas bostadsförhållanden.

Kriget kom med sin fruktansvärda påfrestning. Marion Chadwick var en av de engelska män och kvinnor som icke sveko sig själva, som behöll huvudet kallt och hjärtat varmt, fullständigt immuna för krigspsykosens förgiftande miasmer, otillgängliga för teorierna om den ena krigförande partens helighet och den andras ohelighet. En av dem som i ord

och handling stått för sin övertygelse — vad än det kostade dem. Och Marion Chadwick kostade det mycket.

I den under kriget bildade organisationen Women's International League for Peace and Freedom var hon en av de första medlemmarna. Likaså i Union for Democratic Control. Hon var medarbetare i den av Mrs Charles Roden Buxton under kriget utgivna Cambridge Magazine, vari publicerades utdrag ur den utländska pressen som andra tidningar — enrollerade i krigspropagandans tjänst — icke ville återge. Cambridge Magazine var den arsenal, varur de som talade mot kriget, för fred och försoning, hämtade sina vapen.

Aldrig synes den nationella egenarten av engelskt väsen så imponerande, outrotligt starkt, så respektgivande och beundransvärd som hos dem av landets söner och döttrar, vilka i ordets bästa mening äro internationalister. Marion Chadwick var en av dem. Som en inkarnation av den tid och det land, vari hon var rotad, står hon i erinringen för oss vilka haft lyckan stå henne nära. Och huru vördnadsvärd och sund, huru trots skuggsidorna, genomlyst av tro och hopp synes oss icke nu, efter vad vi genomlevat, den victorianska tiden! Fastare var grunden som man då stod på än den gungfly som är nuets. Marion Chadwick kände aldrig — som många yngre än hon — bildligt talat marken vackla under sina fötter i denna de

Om en modern klänning skall sitta väl, fordras en välsittande korsett eller corselet från Twilfit, Nybrog. 11, Sthlm.

stora jordskredenas tid. Hon hade stadigt fotfäste, och därför kunde hon in i sena ålderdomen sträcka sina armar mot framtiden, tro på livet — trots allt. Trogen sin tids bästa traditioner, stadigt följande den ledstjärna som lyst över hennes barn-

dom, tesen: "största möjliga lycka åt största möjliga antal", alltid redo att i handling fylla de krav som denna livssyn ställer på individen, levde Marion Chadwick sitt liv, och trogen mot sig själv in i det sista gick hon bort.

ANNA KLEMAN.

Regeringsförslag till moderskapshjälp.

Fröken Hesselgrens synpunkter.

F. B. F:s förvaltningsutskott hade till en av de första dagarna av mars inbjudit representanter för intresserade kvinnoföreningar att i slutet krets diskutera de trenne inför årets riksdag föreliggande förslagen till moderskapshjälp i olika former.

Vid detta tillfälle höll fröken Kerstin Hesselgren ett inledningsanförande, varav här med talarinnans tillstånd lämnas ett kortfattat sammandrag.

Fröken Hesselgren genomgick de tre olika förslag i ämnet, som nu av regeringen framlagts, och började med propositionen angående försöksverksamhet till för- och eftervård vid barns börd (prop. nr 119). Denna vårdform, som bör kunna bli till stort gagn för mödrars och barns hälsa, hade av moderskapsunderstödsak-kunniga starkt förordats. Förslag härom hade sedermera delvis omarbetats av medicinalstyrelsen. Regeringen begär nu 30,000 kr. till anordnande av försöksverksamhet i Lidköping, Hälsingborg, ett område i Norrbotten och ett provinsialläkar-distrikt av Kalmar län. Försöksområdena äro valda i avsikt att få fram en mångsidig erfarenhet genom verk-

samhetens anpassning efter olika ortsförhållanden.

I en annan proposition (nr 161) framlägges förslag till stadga angående enskilda sjukhem och förlossningshem. Enligt de ifrågasatta bestämmelserna skola sådana enskilda hem ej få inrättas eller drivas utan av medicinalstyrelsen meddelat tillstånd. Hemmen skola därjämte stå under inspektion av såväl medicinska som sociala myndigheter. Syftet härmed är att anordning och verksamhet skola bli tillfredsställande icke allenast med hänsyn till hygienens och sjukvårdens krav utan även ur allmänna välfärdssynpunkter. Vid enskilda förlossningshem ha exempelvis förekommit både ekonomisk uppskörtning av "obemärkta" patienter och olämpligt driven utackordering av spädbarn. Mot sådant bör samhället bringa skydd. Däremot framhålles i propositionen att varken licensförfarande eller inspektion få verka hindrande på tillkomsten av enskilda sjukhem och förlossningshem. Samhället är i behov av sådana vårdanstalter och detta gäller icke minst beträffande tillkomsten av nya förlossningshem. Sålunda hade moderskapsunderstödsak-kunniga i upprättande av ett ökat antal förlossningshem sett en synner-

Fru Elsa Claesson

Nybrogatan 18, 2 tr.

Stockholm.

Tel. Ö. 3234.

Skönhetsvård. Ansikte, hals, byst och armar behandlas efter modernaste metod. Specialitet: Senaste nyhet för skönhetsvård, *muskellyftning*, studerat i Paris och New York. Pedicure. Frostbehandling. Flerårig verksamhet.

ligen betydelsefull åtgärd till moderskapsvårdens förbättrande.

Därefter övergick tal. till det led i den föreslagna moderskapshjälpen, som kanske tilldrar sig det största allmänna intresset, nämligen beredande av ekonomiskt understöd. Regeringen har föreslagit, att denna fråga skall lösas i samband med ny lagstiftning angående frivillig sjukförsäkring (prop. nr. 75). Av de 29 länder, som redan löst frågan om ekonomiskt stöd åt barnaföderskor, ha 20 länder anknutit denna lösning till sjukförsäkringen, vilken dock i dessa fall varit obligatorisk. Vår svenska sjukförsäkring är visserligen frivillig, men genom förslaget om en i varje län upprättad centralsjuk-kassa vinnes en över hela landet jämnt fördelad organisation.

Kungl. Maj:t går beträffande meddelande av kontant moderskapshjälp fram på två vägar — försäkringslinjen och understödslinjen. Som allmänt villkor för erhållande av kontant hjälp gäller i båda fallen, att barnaföderskan avhåller sig från förvärsarbete.

Moderskapshjälp enligt försäkringslinjen föreslås som obligatorisk prestation för sjuk-kassor. Denna hjälp skall vara tillgänglig för kvinnliga sjuk-kassemedlemmar vare sig de äro försäkrade för erhållande av sjukpenning eller endast sjukvårdsförsäkrade. Den senare försäkringsformen, som påkallar allenast en ringa avgift, står öppen för alla hustrur. Moderskapshjälpen omfattar fri vård av barnmorska enligt fastställd taxa samt ett kontant understöd, moderskapspenning, motsvarande tillförsäkrad sjukpenning, dock i varje fall ej understigande 2 kr. pr dag. Understödstiden är minst 30, högst 56 dagar; för industriarbeterskor, förbjudna att arbeta under sex veckor

efter barnsörden, utsträckes minimi-tiden till 42 dagar. Moderskapshjälp utbetalas av centralsjuk-kassa till kvinnlig medlem, som omedelbart före barnsörd varit medlem av erkänd sjuk-kassa under minst 270 dagar.

För att komma i åtnjutande av moderskapshjälp enligt understödslinjen behöver barnaföderska icke vara medlem av sjuk-kassa. I detta fall utgår den kontanta hjälpen endast med statsbidraget, d. v. s. 1 kr. pr dag. Principen för moderskapshjälp i denna form är just, att staten i lika mån stöder alla behövande barnaföderskor. Behov anses föreligga, om barnaföderskans eller, då hon är gift, makarnas beskattningsbara inkomst understiger 500 kr. Detta moderskapsunderstöd utgår under högst 30 dagar, ger alltså ett belopp av högst 30 kr. och skall i första hand användas till förlossningsvård. För industriarbeterskor som äro förbjudna att arbeta under 6 veckor efter barnsörd utgår understödet med 56 kr. Väntande moder, som vill erhålla moderskapsunderstöd, skall själv eller genom annan person göra anmälan därom till sjuk-kassan minst 60 dagar före barnsörden. Vid sådan anmälan erlägges en avgift av 2 kr.

Fröken Hesselgren slutade sin redogörelse med att ge de skäl, som förmått henne att trots de betydande förändringar, som det nya förslaget innebar, ansluta sig till regeringspropositionen.

Socialministern hade bestämt förklarat, att regeringen ej ansåg sig för närvarande kunna förelägga riksdagen ett förslag som skulle kosta 3,000,000 kronor. Det gällde således att än en gång skjuta upp saken i det ovissa eller att söka finna en väg att förbilliga det av moderskapsunderstöds-sakkunniga framlagda förslaget. Genom ett inordnande av moderskapsunderstödet i sjuk-kasseförslaget

på sätt som skett i den kungl. propositionen bleve förslaget billigare i och för sig samt billigare och enklare i administrationen. Man skulle ock härmed vinna en väsentlig förbättring i de sjukförsäkrade kvinnornas moderskapshjälp och man skulle vinna att staten i princip ginge in för ett ekonomisk understöd åt obemedlade och mindre bemedlade barnaföderskor. Understödet storlek kunde sedermera ökas, sedan erfarenhet vunnits om dess verkningar.

Tal. ansåg dessutom att det vore en fara i att dröja, ty det psykologiska ögonblicket för hjälp åt mödrar torde vara förhanden i tider, då man så allmänt och ej minst i riksdagen klagade över den sjunkande nativiteten. Flera uttalanden hade de sista åren gjorts i riksdagen, som i viss mån bunde riksdagen att pröva den här anvisade vägen till de sjunkande siffrornas avhjälpan. Tiden vore verkligen nu inne att gå från ord till handling och sedan bleve det kvinnornas sak att se till att det som gavs också bleve till nytta och vidare utvecklades i rätt riktning. Anknytningen till sjukkasseförsäkring är dessutom av stor social betydelse, då den stimulerar kvinnorna att ansluta sig till sjukkassor. Med sådant medlemskap följer bl. a. fördelen av rätt till sjukhjälp före och efter barnsörd.

Fröken Hesselgren slutade sitt anförande med framhållande av att det stora intresse, som under förra året av kvinnoföreningar visats frågan

om moderskapsunderstöd, kraftigt bidragit till att regeringsförslaget gett så stort utrymme som skett åt moderskapshjälp i olika former. Ännu bidar frågan sitt avgörande i riksdagen och den ställning, som kvinnorna genom sina organisationer komma att intaga till regeringsförslaget, blir givetvis av betydelse.

Vi kvinnor på fabriken

heter ett specialnummer som utsänts av Tidevarvet behandlande industriarbeterskorna och deras arbetsförhållanden med till stor del dem själva som talande. Femhundra frågeformulär ha av tidningen skickats runt till arbeterskor i de större industrisamhällena landet runt och dels finns nu direkta svar från arbeterskor införda i numret, dels lämnas sammanfattningar av svaren i frågeformulären. Yrkesinspektiserna Kerstin Hesselgren och Ida Fischer skriva om Samarbetets hemlighet och Människan i centrum, Sigfrid Hansson behandlar i De nya kamraterna kvinnornas ställning som industriarbetare och dr Ada Nilsson ger de arbetande goda råd i uppsatsen Mitt arbete och mitt val av föda.

Det sakligt intressanta och rikt illustrerade numret rekvireras från Tidevarvets expedition, Slussplan 1—3, Stockholm, till ett pris av 15 öre.

Den omtänksamma husmodern vänder sig alltid till Lunda Tvättinrättning
 Garanteras ett förstklassigt arbete. — Kläderna försäkrade under tvättningen.
 — — — — — Telefon Drottningholm 20 och 190 — — — — —

F r e d r i k a - m ä r k e .

Ett förslag från Hälsingborg som kommer upp på årsmötesprogrammet.

Tanken på ett Fredrika-märke är icke ny. Men i höstas framkom den helt spontant i vår diskussionsklubb, och redan har den vuxit ut till ett krav och en varm önskan. Så har man nu uppdragit åt mig att föra fram den i Hertha, så att den skulle nå alla kretsar och alla medlemmar på det snabbaste och bästa sättet för att möjligen kunna upptagas till diskussion på förbundets årsmöte i april.

Vi vill ha ett märke, som skall vara en yttre, enande länk mellan alla Fredrikor, och detta märke bör vara sådant, att det, utan att vara en skylt, skall kunna bäras av envar i vardag eller helg, alltså vara praktiskt, vackert, användbart. Samtidigt vill vi, att varje märke, som säljes inom kretsen, skall ge kretsen ett litet men säkert ekonomiskt tillskott.

En medlem av vår förening, konstnärinnan Ragnhild Schlyter, har av intresse för saken gjort upp en ritning till ett märke och även ciselerat ett sådant i silver. Detta förslag föreligger härmed i Hertha.

Det är ett spegelmonogram av bokstäverna F. B. F., utfört i silver och genombrutet.

Förslaget har väckt mycket intres-

se i vår krets. Inom klubben togs det med stor förtjusning.

Vi ha infordrat offerter på detsamma från olika håll. En guldsmed här i Hälsingborg erbjuder sig tillverka det till ett pris av 3 kr. med rätt för kretsarna att rekvirera efter behov. En Stockholmsfirma tillverkar det till ett pris av kr. 3:50 per 100 ex.; kr. 2:50 per 1,000 ex. Men då måste man binda sig för visst antal samt betala inom viss angiven tid.

Den tänkta vinsten för varje krets vid försäljning av märket blir naturligtvis så stor, som kretsen själv bestämmer.

Hälsingborgskretsen vill härmed ha framlagt sitt förslag och skulle önska, att följande punkter kunde eventuellt debatteras på årsmötet. För det första: Hur ställer sig kretsarna till förslaget om ett gemensamt, enande märke? För det andra: Hur synes Eder vårt speciella förslag till märke?

Det skulle glädja oss mycket, om tanken kunde vinna anklang och sålunda bliva verklighet.

Hälsingborg den 28 febr. 1931.

SIGNE WENNBERG.

D A M E R

Låt sy Edra

kläder hos

Atelier "Paris Wien Berlin"

Regeringsgatan 88, Stockholm

Landet och människorna «av i går».

II.

En ort dit en stor del av Spanien, människor från utlandet och framför allt från Katalonien, vallfärda under påsken är det berömda klostret Mont Serrat, där den undergörande svarta madonnan förvaras. Även denna märkliga och vittberömda Vierge Negro föres varje påsk i procession på stigarna utanför klostret. Först kommer en fanbärare i röd dräkt, sedan fyra av de skolpojkar, som uppfostras i klostret till präster, sedan fyra fackelbärare, ännu en fanbärare, nu i blått och omgiven av musikanter, åter fyra fackelbärare och en rökelsebärare. Först nu kommer den svarta Madonnan i sin praktfulla vita dräkt, buren av fyra munkar på en med blå sammet klädd bår. Till vänster om henne går biskopens kräkelbärare och bakom henne två hederspräster i rött, en biskop, en abbot och till sist två präster. Under hela påsken talades upphörligt om den undergörande madonnan i Mont Serrat, och alla vallfärdade dit för att bli hjälpta ur sjukdom, olyckor och bekymmer. Från vårt hotell och från bergstrakterna däromkring såg man det underliga höga berget Mont Serrat avteckna sig likt ett levande spöke mot horisonten, stundom glödande i aftonrodnaden, stundom omgivet av vita moln. Under mörka kvällar, när jag fördröjt

mig ute bland bergen, kunde munkarnas ljus från klostret på Mont Serrat tjäna som fyrbåk. Denna bergformation utövade en magnetisk dragningskraft. När man såg ut över de milsvida bergshöjderna stannade alltid blicken till sist vid Mont Serrat.

En dag i maj, när accaciealléerna blommade och den vita ljungen redan fällt sina blad, for jag dit bort till sagoberget. Genom rekommendationer fick jag bo i munkarnas hospitz, men i klostret kom jag ej in. Den enda kvinna, som tages emot där, är drottningen av Spanien. Över högslätten reser sig detta underbara bergkomplex, som sedan urminnes tider varit omspunnet av legender och sägner. Den ljuvliga ro, som ensamheten ger, bjudes här i rikt mått. På den första stigen efter den höga bergbanan möter man en och annan, isynnerhet nygifta, vilka bruka tillbringa smekmånaden på Mont Serrat. Munkarna lära ha tröttnat på detta och förbjudit dem att komma dit förrän de varit gifta i fjorton dagar. Avviker man till de branta bergsstigarna, kommer man snart inför den stora ödsligheten och känner sin egen litenhet när bergmassorna torna sig runt omkring i vidunderliga formationer, liknande jättelika dödsallar, gubbansikten, pelare. I denna vilda

Ni Vill Bo
CENTRALT OCH BEKVÄMT?

Bo då på

**Sthlms Kristliga Ynglingaförenings
HOTELL**

Bryggaregatan 10. -:- Tel. N. 304 70.

Nyrestaurerat. *Hiss.* *Badrum.*

E L E V E R

erhålla god undervisning i tillskärning, uppsättning och provning ävensom mönsterkonstruktion.

Ellen Lundberg

Birger Jarlsgatan 39, 4 tr. Tel. 15 50.

natur, där endast buskar slå rot och enstaka pärlhyacinter förekomma, ha sedan långt tillbaka funnits eremitbostäder med små kapell. Av hydorna finns just ingenting kvar, men några av kapellen stå där ännu, liksom fastvuxna i klippan.

Ursprungligen skulle dessa eremitbostäder varit tolv. Längst bort från klostret bodde de yngsta, alla sysselsatta med bön och botgörelse. Varje natt skulle de stiga upp kl. 2. Då ringde de i tur och ordning i sin lilla kapellklocka, så att de svarade varandra. Var det någon, vars klocka ej ljöd, måste hans närmaste granne gå till honom och se vad som fattades honom. Det största och förnämsta kapellet låg närmast klostret och kallades St. Anna. Eremiten, som bodde där, hade överinseendet över de andra. Vid den franska invasionen 1811 gavs dödsstöten åt eremiterna. Flera blevo dödade och många kapell förstördes. Att nu klättra på de bristfälliga stigarna mellan kapellruinerna har sina sidor, men det lönar mödan för den som älskar ensamheten och kan känna sig omgiven av den andakt som beskärdes de enslingar, vilka i flera hundra år bebodde dessa bergsskrevor, böjda i bön och kanske även resande sig i hänryckt beundran inför den mäktiga natur, som med sin obändiga storlagenhet ger sig uttryck i de underligaste klippformationer. Över dessa majestätiska bergvidder lyser söderns sol största delen av året, men under någon kort vintermånad kan

Mont Serrat bli höljt i snö. Från ett av dessa kapell, St. Jeronimo, ser man ut över både Katalonien och Aragonien, Valencia och vid klart väder Baleariska öarna. Dit upp går även en mycket hög luftbana. Jag for i den tillsammans med en sockenpräst och hans ungdomsförening. De gjorde för säkerhets skull korstecknet innan det bar iväg ut i rymden. Vi skildes åt däruppe på höjden, han vandrade vidare med sin lilla skära, sjungande en hembygdssång om sitt älskade berg, Mont Serrat. Dessa ungdomar sågo först mycket misstänksamt på mig. Jag frågade prästen om orsaken. Han sade då, att i Spanien färdas inte fina damer ensamma, "men vi veta ju, att ni är från ett land, där de ha andra seder", tillade han.

Ja, vi ha andra seder, det märkte jag ofta. T. ex. efter en konsert då man står i kö för att få ut sina ytterkläder stå ju herrar och damer tillsammans för att var och en ska få ut sitt. I Spanien gick ingen dam utan herre, därför stodo endast herrar i kön, och jag som var ensam måste vänta till sist för att ej väcka uppseende. Men å andra sidan finns det väl knappt något land, där en kvinna blir så artigt och fint bemött som i Spanien. I spårvagnar, på hotell och på landsbygden, alltid får man ett vänligt ord, ett glatt och hjälpsamt svar.

"Landet av i går", som Birgit Sparre kallar sin i höstas utkomna bok med motiv från Mallorcaöarna, har sin stora tjusning just som det

K. E. Sundströms Snickeri- o. Renoveringsverkstad

utför *renovering av antika möbler*, förstör ej den alderdomliga prägeln. *Kompletteringar och nya arbeten utföras på beställning. Laveringar och inläggningsarbeten. Ompolering, boning och lackering, antikbehandling. På begäran: skisser, ritningar och kostnadsförslag. Moderata priser och omsorgsfullt arbete.*

Tel. 720 32.

Sibyllegatan 9, Stockholm.

Tel. 720 32.

är. Ty med upplysning och utveckling vinnes ju från de flesta synpunkter en hel del, men å andra sidan krossas mycket av gammal kultur, som aldrig går att åter väcka till liv. Det vilar en förfining över hela det spanska folket, som har bra litet med det, som vi kalla för bildning, att göra. Det är en naturlig grandezza, en instinktiv själslig kultur, vilket gör att klassskillnaden ej blir så stor som den tror, vilken är van att sätta klassmärket efter skolbildningen. Att där finns råa element och obildbara naturer är en sak för sig, men ett är säkert, att när jag ensam gick i Barcelonas utkanter och talade med sardiniskarne i hamnen, med gumorna som lagade näten vid stranden, såg jag intet av dessa råa typer som man genast ser i stora hamnstäder såsom i Marseille och Hamburg. Visserligen är det sant, som Birgit Sparre påvisar i sin bok, att konversationen bland ungdomen mest rör sig om tjur- och tuppfäktning, dans o. d., men vad tjuvfäktningen angår, böra vi ej döma så länge vår ungdom älskar boxning och därmed jämförliga tävlingar. Visst är det santt att djuren plågas, men man får ej vara en engelsk miss ur en djurskyddsförening, om man vill söka att opartiskt se på denna sak. Den måste ses mot bakgrunden av århundradens nationella vanor. Skulle vi plötsligen börja införa något sådant här, vore det en oerhörd råhet. Men för ett folk, som

kan ge sig hän åt själva skådespelet och med sin entusiasm liksom få sinna att knappt snudda vid det brutala, som endast ser glansen av det mänskliga modet och skickligheten inför tjuren — övermakten, för det är skådespelet något helt annat och behöver ej verka förråande. Vi nordbor sakna i allmänhet betingelserna för att i detta fallet sätta oss till domare över söderns folk.

Men vad vi kunna förstå och älska, det är det omedelbara, varma och hjärtliga hos dessa människor, som ännu ej glömt konsten att drömma, att ge fantasien fria vingar, att lyssna till helgonlegender. Det dagliga, mekaniserade livet med bilism, politik, affärer o. d. har ej kunnat tränga undan naturbarnet. Om detta är en följd av deras religion eller om det är ett lynnesdrag, är ej gott att säga. Men det folket med sin stolta grandezza, sin medfödda, ej inlärd älskvardhet, och det landet med sin storlagna, mäktiga natur måste på nordbon göra ett intryck som aldrig utplånas.

Hur kunde den av svenska skalders mångbesjungna, i Italien uppfostrade spanjorskan Mathilda D'Orocco stanna i nordens utan ett försök att återvända till sitt hemland! Det vill synas som om även vårt folk och vårt land kunnat utöva någon tjusning på ett söderns barn, trots olikheterna i klimat, natur, begåvning och uppfost-
ran.

Västkustens Ungdomsskola, Ljungskile. Statsunderstödd internatskola.

1. **Husmodersskolan** börjar nya kurser, 3½, 5 o. 7 mån. d. 4 maj. Undervisning i matlagning, bakning, handarbete, vävning samt alla de ämnen som höra till en välordnad husmodersskola. Sex lärarekrafter, specialiserade på olika ämnen och arbetsuppgifter. 2. **Slöjd- och vävskolan** börjar sexveckorskurs (heminredn.-kurs) d. 4 maj. Skolan belägen i **vacker trakt** vid bohusfjord. **Elevaftnar** tvenne gånger i veckan. Trevligt kamratliv. Präktiga lokaler. Skolan välbesökt. Nedsättning i avgiften för mindre bemedlade. Statsstipendier. Prospekt mot porto. Åberopa denna tidning. B.-M. HELLERSTEDT, Rektor.

F.-B.-F.-kretsarna.

Boråskretsen hade den 14 februari tillsammans med Borås Moderata Kvinnoklubb anordnat ett möte i flickskolans högtidssal, varvid dr Lydia Wahlström höll föredrag om: "Nutidens krav på en frisk kvinnotyp". Efter föredraget, som åhördes av en talrik och intresserad publik, följde samkväm med tesupé.

Båstadskretsen hade den 5 febr. årsmöte å Hotell Båstad under ordförandeskap av fröken Maria Graff. Års- och revisionsberättelser föredrogos och styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet. Vid förrättat styrelseval återvaldes de i tur avgående: fröken M. Graff, fruarna Holger, Graff och Ohlsson. Till revisorer valdes fru Zenia Svensson och fröken Emmy Arrhenius efter postmästare H. Rosengren och fröken Karin Berg, som av sagt sig uppdraget. Att representera kretsen vid kretsstyrelsemötet i Hälsingborg och årsmötet i Malmö och Lund, utsågos fröken M. Graff och fru A. Holger med fru N. Ohlsson som suppleant.

Falköpingskretsen hade den 17 februari sitt årsmöte å Stora Hotellet. Sedan års- och revisionsberättelser upplästs och godkänts beviljades styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet för 1930 års förvaltning. De styrelseledamöter, som voro i tur att avgå, omvaldes, nämligen fruarna Marie Sophie af Ekenstam, Signe Sjöqvist och Hildur Dahlhoff samt fröken Ruth Gustafsson. Kvarstående i styrelsen till 1931 års slut äro fru Tullie Koch, fru Anna Larsson, fru Gurli Stanzén, fru Thyra Karlson och fru Elsa Eriksson. Till revisorer återvaldes fruarna Anna Rydner och Ruth Nyqvist med fröken Elsa Linell och fru Beda Andersson som suppleanter. Till ombud vid förbundets allmänna årsmöte utsågos ordf. fru Tullie Koch och fru Gurli Stanzén.

Det stora intresse, som kom den av kretsen förra året anordnade dräktuppvisning-

en till del, hade föranlett arrangerande av en sådan även i samband med detta årsmöte. Uppvisningen, som ägde rum i hotellets festsal inför en fulltalig publik, omfattade dels en samling dräkter från gången tid — varvid huvudsakligen 1800-talet var representerat — och dels en större kollektion modenyheter för våren, de sistnämnda från firman Reginamagasinet i Göteborg. Damer från staden medverkade som mannekänger, och under hela uppvisningen utfördes musik. Under kvällen uppenbarade sig även självaste Fredrika Bremer, åtföljd av en ung dam, årgång 1931, vilka i ord och toner presenterade "Kvinnan förr och nu" — en duett som till författare hade kretsens sekreterare fröken Ruth Gustafsson. Kvällens program mottogs med mycket livligt bifall. Efter uppvisningen var supé anordnad.

Gävlekretsen hade den 18 febr. årsmöte på hotell Baltic. Sedan ordföranden, fru Anna Björk, hälsat de talrika medlemmarna välkomna och öppnat mötet, sjöngs unisont en väckande och livande "Fredrika-Bremersång", författad av fröken Anna Sundbom och särskilt avsedd att sjungas vid föreningens sammankomster. Fru Björk frambar till fr. Sundbom mötets tack, vilket åtföljdes av ljudliga applåder.

Därefter föredrogos styrelse- och revisionsberättelserna, och styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna årets förvaltning.

Av styrelsens berättelse framgick, att medlemsantalet vid 1930 års slut var 209.

Föreningens hittillsvarande ordförande, fru Anna Björk, undanbad sig återval. Ett varmt tack till fru Björk för hennes intresserade arbete i föreningen, vars stiftare hon är, framfördes på kretsens vägnar av fru Gerda Modén. Fru Björk hyllades även med blommor och utnämndes till hedersledamot i styrelsen.

Även styrelsens vice ordförande, fru Signe Andersson, hade undanbett sig återval. Fru Andersson blev, fast hindrad närvara vid mötet, föremål för blomsterhyllning.

Till alla **Ostkake-vänner** bringas det glada budskapet, att en av vårt lands skickligaste ostkakstillverkare, Fru Maria Josefsson, efter en 40-årig praktik i landsorten nu upptagit tillverkning av sin berömda ostkaka i Stockholm.

Utmärkt delikat dessert.

— Ring Kungsholmen 1740.

Fru Josefssons Ostkaka, Jacob Westins Gata 2

Till kretsens ordförande nyvaldes enhälligt fru Rut Johansen.

De avgående styrelsemedlemmarna fru Anna Bäcklin samt fröknarna Elna Sidwall och Elsa Wengelin omvaldes. Efter fru Signe Andersson nyvaldes fru Edith Norrbom.

Vid senare på dagen hållet konstituerande sammanträde inom styrelsen erhöll denna följande sammansättning: fru Rut Johansen, ordförande, fru Jenny Höjer, vice ordförande, fröken Marta Schrewelius, sekreterare, fru Anna Bäcklin, vice sekreterare, fröken Elsa Wengelin, kassaförvaltare, fru Gunhild Delin och fru Gerda Modén, mötesvärdinnor, samt fru Elsa Andersson, fru Edith Norrbom och fröken Elna Sidvall.

Till revisorer valdes fröken Elisabet Johansson och fru Barbro Åberg samt till suppleanter fru Lotten Westergren och fröken Magda Sundblad.

Till kretsens representanter vid årsmötet i Lund—Malmö den 8—9 april utsågos fru Rut Johansen, fru Jenny Höjer, fru Anna Bäcklin, fru Hedvig Törjeson och fröken Ellen Flensburg med fru Barbro Åberg som ersättare.

En roande dialog, framförd av fruarna Gunhild Delin och Jenny Höjer, samt sång av en damkör under ledning av fru Emy Hallengren bidrog att ytterligare höja den angenäma stämningen vid det samkväm, varmed årsmötet avslutades.

Göteborgskretsens årsmöte hölls den 13 febr. på Göteborgs Idun under ordförandeskap av fru Klara Wijkander. Styrelse- och revisionsberättelserna upplästes och ansvarsfrihet beviljades styrelsen.

Från kretsens ordförande, fru Mary von Sydow, förelåg en skrivelse vari hon undanbad sig återval som styrelseledamot. Fru von Sydow har ända sedan kretsen år 1917 bildades varit dess ordförande och hennes betydelse för kretsens verksamhet kan icke överskattas. Det kommer att bli en stor förlust för kretsen att icke längre få åtnjuta stödet av hennes personligt präglade ar-

bete och livliga intresse. I hennes ställe invaldes fru Karen Nordenskiöld till ledamot av styrelsen. De övriga styrelsemedlemmarna omvaldes. Likaså revisorererna och deras suppleanter.

Efter de stadigeenliga förhandlingarna höll dr. Lydia Wahlström ett kåserande föredrag om "Manligt och kvinnligt inför nyare psykologi", som med sina ofta skarpt tillspetsade slutledningar gav upphov till en livlig diskussion under det följande samkvämet.

Vid styrelsesammanträde den 19 febr. utsågs fröken Thyra Kullgren till ordförande och fru Klara Wijkander till vice ordförande. Övriga ledamöter äro fru Astri Levisson, sekr. och kassaförvaltare, fröken Anna Lönnerblad, fröken Nanny Lindström, fru Märta Leffler och fru Karen Nordenskiöld.

Halmstadskretsens årsmöte hölls den 16 febr. å Hotell Svea under ordförandeskap av fröken Anna Ljungberg.

Sedan års- och revisionsberättelserna upplästes, beviljades styrelsen ansvarsfrihet. Kretsen har 229 medlemmar och dessutom 3 ständiga. Inkomster och utgifter balansera på kr. 2,276: 29 och till år 1931 återstår en behållning av kr. 152: 73.

Styrelse och revisorer omvaldes enhälligt och äro: fröken Anna Ljungberg, ordförande, fru Ruth Hernqvist, v. ordf. och sekr., fröken Ebba Bagander, kassaförvaltare, fruarna Anna Berggren och Alma Spiik, mötesvärdinnor, fröken Olga Lindström och fru Vivi Ehnbohm. — Fru Anna Forthmeier-Johansson och fröken Signe Håkansson, styrelsesuppleanter. — Fröken Marit Olde och fru Anna Nyström, revisorer, fru Solveig Frummerin och fröken Olga Lundberg, revisorssuppleanter.

Till årsmötesrepresentanter valdes fröken Anna Ljungberg, fru Ruth Hernqvist, fröken Signe Håkansson, fröken Helga Allinger, fru Anna Berggren och till suppleant fru Anna Forthmeier-Johansson.

Efter förhandlingarnas slut höll fil. dr. Lydia Wahlström ett intressant och tankeväckande föredrag om "Den nutida ung-

PERMANENTONDULERING och MISE EN PLIS utföres av Fru E.OHLSSON.

ABRAHAMSSON, Damfrisörfirma, Sthlm. Salonger: Vallgatan 8, Vasagatan 26. — Skönhetsvård o. den vackra permanentonduleringen allt mer i ropet, såväl Tångondulering som Mise en plis sätter stil på den moderna frisuren. — Som bästa medel för hårvård rekommenderas Medicinsk Tjärsalva Lanopyrolin. — Fördordas av läkare. — Tillverkas enligt recept av Apotekare H. Palm.

domens problem". De talrika åhörarna, bland vilka rätt många voro icke-medlemmar, tackade med varma applåder, varefter ordföranden framförde Halmstadskretsens tack till dr. Wahlström.

Hälsingborgskretsen höll sitt årsmöte den 20 februari under ordförandeskap av fröken Signe Wennberg.

Års- och revisionsberättelser upplästes och godkändes. Ansvarsfrihet beviljades.

Till styrelseledamöter omvaldes fröken Signe Wennberg, doktor Hanna Christer-Nilsson, fru Astrid Gierow, friherrinnan Mannerheim, fru Lily Månsson, fröken Elida Persson, fru Selma Högstedt-Olsson, fru Sigrd Sjövall, fru Helga Sjunnesson, fru Margit Sjögreen.

Till revisorer valdes fröken Olga Francke och förutvarande suppleanten fröken Agda Ljungberg efter fröken Elin Witt, som under året avlidit. Till revisorssuppleanter valdes fru Johanna Nordlund och fröken Ingeborg Grevilius. Ordföranden frambar i ett minnestal kretsens varma tack för det uppoffrande arbete fröken Witt i sin livstid nedlagt inom kretsen.

Till representanter vid F.-B.-F:s årsmöte i Malmö-Lund valdes fröken Wennberg, fröken Deshayes, fru Gierow, fru Sjövall, fru Sjunnesson, fru Månsson, fru Högstedt-Olsson, fru Sjögreen, friherrinnan Mannerheim, fru Nordlund.

Föredrag hölls av professor Helge Nelson, Lund, över ämnet: "New York och Chicago", beledsagat av skioptikonbilder.

Den 23 februari började en kurs i tysk konversation, omfattande 10 lektioner under ledning av Fräulein Mimmi Boeck.

Den 24 februari började en samaritkurs: "5 föreläsningar och demonstrationer i hemsjukvård och första hjälpen vid olycksfall". Ledare doktor Anna Helmer. Medhjälpare syster Heidi Wallengren och gymnastikdirektör Elsa Nérnst.

Karlskronakretsens årsmöte hölls den 17 febr. i Stadshotellets lilla sal under ordförandeskap av fru Eva af

Geijerstam. Sedan års- och revisionsberättelserna upplästes och ansvarsfrihet beviljats förrättades val. De i tur avgående styrelseledamöterna, fröken Hanna Andersson, fru Astrid Bergstrand och fru Mercedes Hollberg, omvaldes. I stället för fru Sigrd Hagströmer, som av sagt sig, och fru Märta Weinberg, som lämnat staden, invaldes fröken Disa Skantze och friherrinnan Stina Palmqvist. Till styrelsesuppleanter nyvaldes fru Lisa Widén och fröken Maja Tornée. Revisorerna, fröken Ebba Hellström och fru Eina Keventer, omvaldes, likaså deras suppleant fröken Lisa Holmberg samt nyvaldes fru Hebe Lilja. Till ombud vid F.-B.-F:s årsmöte utsågos fru Eva af Geijerstam, fru Astrid Bergstrand, fröken Signe Nilsson och fröken Disa Skantze.

Efter förhandlingarnas slut upplästes av fröken Disa Skantze det av rektor Anna Sörensen vid protestmötet med anl. av 1928 års lönekommittés betänkande hållna föredraget.

Därefter vidtog samkväm med musik av grevinnan Carola Wachtmeister och ett kåseri om några intryck från en resa av fru Mary Granström.

Karlstadskretsen hade d. 19 febr. ett talrikt besökt sammanträde å Stadskaällarens klubblokaler. Fru Nancy Enwall-Gardell talade om "Rationalisering av hemarbetet" och hann under ett livligt, timplängt anförande beröra en mängd hithörande problem och giva många värdefulla anvisningar.

Vid det efterföljande samkvämet spelade pianisten fru Greta Berven. Konstnärinnans sköna ton och andaktsfulla inlevande i musiken beredde de lyssnande en musikalisk högtidsstund, för vilken de tackade med långvariga och varma applåder.

Kristianstadskretsen hade den 20 febr. årsmöte å Industrihotellet under ordförandeskap av fru Elisabeth Sjövall.

Sedan ordföranden förklarar mötet öppnat föredrog v. ordföranden fröken Clara

Homeopatiska Självläkaren

av Klara Fransén. Första svenska originalarbete byggt på egna erfarenheter. Förord av läkare. Erhålls å S. F. s V. H. byrå, Sibylleg. 36, Stockholm. Pris Kr. 6. Ny uppl. 9—10 tusendet.

Koppning

för värk och svullnad i benen
kylda händer och fötter, ischias

Leg. spec. *Clary Dahlström*

Dalagatan 25, Stockholm.

Tel. 841 04, Kl. 10—2.

Munck af Rosenschöld årsberättelsen, vilken godkändes, och revisor Anna Nilsson uppläste revisionsberättelsen, vilken ävenledes godkändes. Av densamma framgick, att inkomsterna under året utgjorde kr. 1,119: 97 och utgifterna kr. 787: 21 och behållningen uppgick alltså till kr. 332: 76.

Styrelse och revisorer beviljades full och tacksam ansvarsfrihet, varefter ordföranden i korhet redogjorde för förbundskretsens verksamhet under det gångna året och meddelade bl. a. att medlemsantalet under året uppgått till 144.

Härefter företogs val av styrelse, varvid samtliga ledamöter omvaldes med undantag av fru Agnes Ingvar-Nilsson, som undanbett sig återval. I hennes ställe invaldes suppleanten fru Ellen Nilsson och som ersättare för henne fru Astrid Feuk.

Även revisorer och revisorssuppleanter omvaldes.

Mötet utsåg därpå kretsombud till förbundets allmänna årsmöte i Lund och Malmö, vilket skall hållas omedelbart efter påsk. Valda blevo fru E. Sjövall och fröken C. Munck af Rosenschöld med fruarna E. Nordlund, O. Pallin och A. Nilsson som suppleanter.

Härefter överlämnades ordet åt kvällens föreläsare rektor M. Feuk som talade över ämnet "Barnet i litteraturen".

Sedan ordföranden å auditoriets vägnar framfört ett tack för det intressanta föredraget följde sedvanligt samkväm.

Landskronakretsen hade sitt årsmöte onsdagen den 18 febr. i flickskolan. Styrelsen omvaldes med undantag av hitillsvarande ordföranden fröken Brita Trägårdh, som avgick på grund av hälsoskäl. Vice ordföranden fru Klara Torpson, som ledde förhandlingarna, frambar styrelsens och kretsens tack för det utmärkta sätt varpå hon skött sitt värv. Rektor Valborg Cervin valdes i fröken Trägårdhs ställe till styrelseledamot. Till suppleant valdes tandläkaren fröken Ebba Jacobsson. Att re-

presentera kretsen på årsmötet utsågs fru Elisabeth Munck af Rosenschöld.

Styrelsen konstituerade sig sedan sålunda: fru Torpson, ordf., fröken Cervin, v. ordf., fru Munck af Rosenschöld, sekreterare, fru Törnqvist, kassaförvaltare, fruarna Ryde och Bergwall, mötesvärdinnor.

Efter förhandlingarna höll fru Ester Lutteman ett med stort intresse åhört föredrag: "Några tankar om nutida äktenskap och hembildning". Därefter vidtog samkväm med recitation av fröken Nelly Breeby och sång av fröken Valborg Cervin.

Linköpingskretsen hade torsdagen den 26 febr. sitt årsmöte å hushållsskolan Margareta under ordförandeskap av friherrinnan Sigrid Leijonhufvud. Års- och revisionsberättelserna för år 1930 föredrogos och decharge beviljades. Styrelsen omvaldes och har följande sammansättning: friherrinnan Sigrid Leijonhufvud, ordf., fröken Sigrid Tersmeden, v. ordf., fröken Gerda Krook, kassaförv., fru Margit Larson, sekr., fru Marie-Louise Lundberg, fru Eva Hanzén, fru Dagmar Nordenfalk, fröken Ingrid Vallqvist och fröken Eva Ödlund.

Även revisorerna, fröken Anna Wiklund och fru Elisabet Svahn, med fru Sigrid Willén och fröken Elsa Andersson som suppleanter, omvaldes.

Till representant vid förbundets årsmöte i Skåne utsågs fru Eva Hanzén och till suppleant fröken Ingrid Vallqvist.

Efter förhandlingarna höll föreståndarinnan för Rimforsa lanthushållsseminarium fröken Elsa Dyrssen ett intressant föredrag om intryck från en studieresa i Förenta Staterna. Härefter vidtog samkväm med tesupé och musikunderhållning.

Mariestadskretsen hade tillsammans med Vita Bandet den 24 nov. anordnat offentligt föredrag, varvid fru Karin Fjällbäck-Holmgren talade över ämnet "När barnvårdslagen tillämpas".

Karlskoga Praktiska Läroverk

Grundat 1882 av rektor J. Lindholm.

Nya kurser 15 maj.

Husmoderskola, Handelsskola, Installatörskurs d. $\frac{4}{5}$ — $\frac{17}{18}$.

Skolan är statsunderstödd. Stipendier utdelas. Billiga avgifter. Frisk o. härlig värmlandsnatur. Prosp. mot dubbelt porto.

Gösta Hørsner, rektor, Karlskoga.

Fredagen den 6 febr. hade kretsen sitt årsmöte å Hushållsskolan. Styrelsen fick följande sammansättning: ordf. fröken Gudrun Langenheim, v. ordf. fru Ester Eken-gren, kassör fröken Dagmar Johansson, sekreterare fröken Gerda Lindblom; övriga ledamöter: fru Selma Ericson och fru Mar-ta Bergenfeldt. Suppleanter: fru Hillevi Fogelqvist och fru Lisa Holmberg.

Till ombud vid årsmötet valdes fröken Langenheim och fru Bergenfeldt med fröken Hildur Jeppson och fröken Gerda Lindblom som suppleanter. Revisorer blevo fröken Sigrid Lindgren och fröken Ester Wallin med fru Trapp och fru Lindeman som suppleanter.

Efter sammanträdet följde gemensam su-pé och därefter upplästes ett "aktuellt före-drag i lönefrågan".

Mjölbykretsen hade årsmöte den 4 februari. Styrelsen beviljades ansvarsfri-het för 1930 års förvaltning. Vid därpå för-rättat val av styrelse blev denna i sin hel-het omvald och utgöres av: fru Gertrud Wågman, ordf., fil. mag. Inez Flinta, v. ordf., fru Rakel Gerholm, sekr., fröken Inge-borg Barr, v. sekr., och fru Tyra Björne, kassör.

Styrelsesuppleanter äro: fru Helga Norr-by och fröken Tekla Mattson.

Revisorer: fröken Eva Rehnström och fröken Greta Wahlgren.

Revisorssuppleanter: fru Stina Lantz och fru Eda Holmberg.

Till representant vid förbundets årsmöte utsågs fru Gertrud Wågman med fröken Inez Flinta som suppleant.

Nyköpingskretsen hade årsmöte den 6 febr. Års- och revisionsberättelserna föredrogs och ansvarsfrihet beviljades. Till medlemmar av styrelsen valdes: fröken Es-ther Laurell, ordf., fru Lisa Smedberg, v. ordf., fröken Gertrud Unger, sekr., fru To-ra Munke, kassaförvaltare, samt fröken Ma-tilda Olsson. Suppleanter fru Anna Wes-terblad och fröken Märta Drake. Till revi-

sorer valdes fruarna Hedvig Schenström och Ella Wennberg, till suppleanter fruarna Göthman och Elvira Lundgren. Till medlem av förbundets stipendiefond för Sörmland valdes fröken Gertrud Unger och till re-presentant vid centralföreningens årsmöte fru Göthman, suppleant fröken Esther Lau-rell.

Efter slutade förhandlingar höll grevin-nan Jutta Wachtmeister föredrag över äm-net: Den bildade kvinnans ansvar.

På föredraget följde musik utförd av fru Lilly Ploman samt därefter samkväm med te.

Stockholmskretsen hade den 27 februari årsmöte i Årsta klubblokal. Se-dan års- och revisionsberättelserna före-dragits och decharge beviljats förrättades ordinarie val. Efter fröken Ellen Kleman, kretsens ordförande sedan dess tillblivelse, men som undanbett sig återval, utsågs frö-ken Ida von Plomgren till kretsordförande. På grund av förestående avflyttning från orten avgick även vice ordföranden dr Hanna Rydh och avsägelser förelågo lika-ledes från fru Alma Faustman och supple-anterna fröken Beth Hennings och fru Eb-ba Odhner. Efter omval och nyval fick styrelsen följande sammansättning. Ordinarie medlemmar, med redan nämnd ord-förande: fröken Elsa Ekström, fröken Ker-stin Fjetterström, fröken Eva Fröberg, fru Signe Henschen, fru Asta Hägg, friherrin-nan Anna Staël von Holstein, fru Elisif Théel och fröken Axianne Thorstenson; suppleanter: fru Hedvig Derby, fru Mary Granström, fru Karin Hjelmqvist, dr Eva Lagervall, advokat Märta Wikström, fröken Brita Åkerman.

De båda avgående ordförandena avtacka-des och hyllades av kretsen med blommor.

Efter de ordinarie förhandlingarna redo-gjorde rektor Honorine Hermelin för Kvinnliga medborgarskolan vid Fogelstad.

Strängnäs kretsen hade den 25 februari anordnat en visafton av Sven

DÖVAS VÄL

Syateljé och lappcentral mottager beställning-ar och lagningar av all slags sömnad. Öster-malmsg. 62, n. b. Tel. 16193. Öppet vardagar 9-7, lördagar 9-2.

GER ARBETE ÅT DÖVA KVINNOR.
Moderata priser. Vålgjort arbete.

Tvättbara parkettgolv Outslitliga linoleum-mattor

om man använder

Hydrox - Cellulosa

Torkar på 45 minuter. Hygieniskt. Billigt.
Finnes i varje färghandel.

Scholander. Utom några franska visor föredrogos visor av Sehlstedt, Bellman och Dan Andersson, allt med den enastående sångkonst, som endast tillhör den gudaborne vissångaren Sven Scholander. Själén i hans föredrag var, tycktes det, denna afton mer levande än någonsin, och sent torde hans mästerliga tolkning av Dan Anderssons mästerverk "En spelmans jordafärd" förglömmas av den betagna och tacksamma, men alltför fåtaliga publiken.

Den 27 februari hade Strängnäs-kretsen årsmöte. Styrelse- och revisionsberättelse upplästes och godkändes. Full ansvarsfrihet beviljades den avgående styrelsen, som återvaldes med undantag av fruarna Ellen Ekedahl och Anna Palmqvist, vilka undanbett sig återval. I deras ställe invaldes friherrinnan Essie Wrangel och fru Gerda Löwenhjelms (förut suppleant). Såsom suppleant efter fru Löwenhjelms valdes fru Elsa Thuresson. Till revisorer utsågos fröknarna Elsa Haglund och Åsa Widebeck med fru Lisa Philipson och fröken Linnéa Roosvall som suppleanter. Till representant i stipendienämnden omvaldes fru Löwenhjelms. Representant vid årsmötet i Malmö blev dr Anna Jansson. Till värdinnor omvaldes fröknarna Karin Jönsson och Ellen Litzén. Årsmötet beslöt vidare att till stipendiefonden överföra dels behållningen från Scholander-aftonen, 50 kronor, och dels från kretsens konto så mycket att stipendiefonden skulle uppgå till 700 kronor.

Fröken Ninni Huldt avsåg sig på grund av bristande tid ordförandeskapet. Kretsens tacksamhet för det hängivna och uppoffrande arbetet hon såsom ordf. nedlagt till kretsens fromma uttalades av dr Anna Jansson.

Styrelsen har, sedan den konstituerat sig, följande sammansättning: fru Inga Rosenqvist ordf., dr Anna Jansson v. ordf., friherrinnan Essie Wrangel sekr., fröken Ninni Huldt kassaförvaltare, fru Gerda Löwenhjelms. Suppleanter äro fruarna Gerda Wrangle, Agnes Ahlenius och Elsa Thuresson.

Tomelillakretsen hade den 9 febr. årsmöte. Års- och revisionsberättelserna upplästes och godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Medlemsantalet utgjorde vid årsskiftet 117. Till ordförande omvaldes fil. mag. Elsa Larsson och till v. ordf. fröken Sigrid Haker. Avgående ledamöter i styrelsen fru Dagmar Andrén, fru Hedvig Bengtsson och fröken Sigrid Haker omvaldes. Avgående suppleanten fru Signe Modin undanbad sig återval och i hennes ställe valdes fru Alfhild Mårtensson. Revisorerna fru Anna Hederström och fröken Herta Sjöstedt samt deras suppleanter fru Siri Tufvesson och fröken Amanda Cederkrantz omvaldes. Till representanter vid förbundets årsmöte utsågos fröken Sigrid Haker, fru Ellen Jakobsson och fru Ebba Bengtsson. Till deras suppleanter valdes fru Carin Persson och fru Hanna Östing.

Efter förhandlingarna höll fru Signe Höjer, Malmö, föredrag om "Samhällets barnavård". Efter föredraget vidtog samkväm.

Varbergskretsen hade den 17 febr. årsmöte å Stadshuset. Styrelsen omvaldes med undantag av fröken Elevine Tjernström, från vilken avsägelse förelåg. I hennes ställe invaldes fru Agnes Kumlin, förut suppleant, vartill fru Gunhild Krafft utsågs. Styrelsen utgöres således av fru Maja Lundgren, ordf., fru Berna Larsson, v. ordf., fröken Tora Lundgren, sekr., fru Agnes Kumlin, kassaförvaltare, och fru Karin Sundh, mötesvärdinna. Suppleanter fruarna Anna Uddenberg och Gunhild Krafft. Revisorer och revisorssuppleanter omvaldes.

I samband med årsmötet var anordnat offentligt föredrag, varvid doktor Lydia Wahlström talade över ämnet "Den nutida ungdomens problem". Föredraget var besökt av en talrik och intresserad publik.

Senare tesupé och samkväm, varvid fröken Lissi Almer föredrog några vackra dikter.

C. J. Pahlmans Bokbinderi

Inneh.: C. D. CARLSSON

Specialité: Handbundna band för offentliga och privata bibliotek! Humana priser!

Sergelgatan 4 — Stockholm

Telefon 96 84.

Etablerat 1842

Dr. Med. J. MÖLLER,

Homöopatisk Praktik, Stockholm 4.

Mott. 10—1, 3—5, Sönd. 1—3. T. V. 4863.

Birkagatan 10, III (hiss). Stockholm.

Förfrågn. ifrån landsorten besvaras även.

Växjö-kretsen hade den 20 febr. årsmöte under dr. Rut Grubbs ordförandeskap. De 3 i tur att avgå varande styrelsemedlemmarna, dr. Rut Grubb, fru Lilly Sundberg och fröken Elisabet Johanson, omvaldes, likaså suppleanterna fröken Eva Lundgren och fröken Kerstin Berggren. Till revisor omvaldes fru Klara Mölver och, i stället för fröken E. Lindgren, som avlidit, nyvaldes 1:sta suppleanten fröken Alma Nilsson. Till suppleant omvaldes fröken Karin Arvidson och nyvaldes fröken Ida Rudelius. Att representera kretsen vid förbundets årsmöte valdes dr. Rut Grubb, fru Blenda Sylvan, fru Gabriella Forsman och rektor Anna Edmar. Till mötesvärdinnor valdes fruarna Hanna Lange, Eva Norden-skjöld, Hedvig Lindwall och Anna Lundqvist. Ordföranden meddelade att om tillräcklig anslutning vunnes skulle en seriekurs med 6 föreläsningar över "Hemmens inredning från 1500-talet till våra dagar" anordnas å Smålands Museum, med fil. lic. Bergman som föreläsare.

På förslag av fru Blenda Sylvan beslöt kretsen att arbeta för en månads årlig friplats för någon från Växjö stad på Drottningens Vilohem, såsom en minnesgård åt vår avlidna drottning.

Efter förhandlingarna höll överste E. Grafström ett synnerligen intressant föredrag om "Hakkorset" med ljusbilder. Under efterföljande samkväm kåserade fru Blenda Sylvan i några humoristiska rim om vad som under gångna året förevarit i kretsen.

Kretsen räknade vid 1931 års början 154 medlemmar, därav en ständig.

Örebrokretsen höll sitt årsmöte den 9 febr., varvid ordföranden, fröken Martha Grönvall omvaldes, liksom för övrigt styrelsen i sin helhet: fruarna Signe Lundgren, v. ordf., Elin Pohlmann, Lalla Lysell, Elisabet Karlsson, kassaförvaltare, Karin Molin samt fröknarna Hanna Bratt och Elsa Lindh (sekr.). Revisorer blevo fröknarna Eva Öhrström och Ingeborg Sahlberg. Till ombud vid årsmötet i Malmö utsågos fröken Martha Grönvall, fru Klingspor och fru Elisabet Karlsson.

Den 26 febr. hade kretsen en soaré å Stora Hotellsalongen. Programmet inleddes med ett pianosolo av fru Jacobowsky samt hälsningsord av ordf. fröken Marta Grönvall. Därefter följde en upplysnings- och propaganda-"film" i stipendiefrågan: ett hem för 100 år sedan och hur sedan tiderna förändrats och kvinnorna med dem. Härpå såldes tombolalotter med strykande åtgång. Därefter läste fröken Hanna Bratt till flygelackompanjemang av rektor Lind Legend av Selma Lagerlöf. Under samvaron efter själva soarén underhöll en liten flicka med uppläsning på nerikesmål.

Till stipendiefonden överlämnades från Örebro husmodersförening en gåva på 100 kr. Soarén inbragte en nettobehållning av 600 kr.

Östersunds-kretsen hade den 5 februari tillsammans med Husmodersföreningen anordnat en föredragsafton i Läroverkets aula, varvid bankdirektör G. Hedberg höll ett synnerligen intressant och tankeväckande föredrag om "Hemmets budget", beledsagat av skioptikonbilder. Föredraget mottogs med livligt bifall.

Kobbs Téer

äro sedan 100 år tillbaka kända och erkända som de förnämsta och drickas därför av alla verkliga tévänner.

Begär därför

Kobbs Té

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnörelsen, utgiven av **FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET**. Redaktör: *Ellen Kleman*.

Samtliga förbundsmedlemmar erhålla tidskriften. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postuppl.: 1/1 år kr. 6: 50; 1/2 år kr. 3: 50; 1/4 år kr. 1: 90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och exp.: 48 Klarabergsgat., Stockholm*. Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3*. Tel. Norr 48 50, 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag*. Tel. Norr 48 50, 27 62.

Elektro-Terapi

Reumatism — Ischias

Nervvärk — Ryggskott

Astma o. Luftrörskatarr

bekämpas

på ett effektivt sätt
med

— det ledande märket bland högfrekvensapparater.

Representant för Göteborg med omnejd: *A. Woin*, Stampgatan 54 B. Tel. 51098.

FÖRENINGEN ÅRSTA

SMÅLANDSG. 20

Samlingslokaler för föreningar o. slutna sällskap.

Resanderum för damer. Varje rum försett med telefon och toilette med v. o. k. vatten. Pris för enkelrum 4.50 — 7 kr. dubbelrum 8 — 10 kr.

Årsta matsal är tillgänglig för allmänheten. Lunch- o. middagsserver.

Damfriseringen

Hantverkaregatan 80, 1 tr.

1: a kl. Modern Damklippning och Ondulering. Permanentondulering; Helt huvud 20 kr. Stora vackra vågor med maskin som tagit 1: a pris i Paris och Amerika. — Utföres av expert med Diplom från London.

Telefon Kh. 311 21.

Lek- och idrottsledarekurserna på Nääs.

9 juni—17 juli; 24 juli—29 augusti.

Avse allsidig utbildning av lek- och idrottsledare. Undervisningen omfattar boll- och springlekar; småbarnslekar, sånglekar, folkvisedanser och folkdanser; idrottsövningar för olika skolåldrar och allmän idrott; orienteringsövningar; simning enligt fordringarna för siminstruktörsprovet; övning att leda lek, idrott och simning. Prov för idrottsmärket kan avläggas. Föreläsningar i lekens teori och den kroppsliga uppfostrans historia. Betyg eller intyg meddelas efter genomgången kurs.

Inackorderingsavgift 185 kronor. Undervisningen kostnadsfri för lärare och lärarinnor, gymnastikdirektörer och elever vid gymnastikinstitut.

Prospekt erhålles hos August Abrahamsons Stiftelse, Nääs, Floda st.

Innehåll.

En kvinnornas självrannsakan. Av *Bertha Burman-Andersson*.

Äktenskap eller statstjänst? Av *Ellen Kleman*.

Regeringsförslag till moderskapshjälp.

Marion Chadwick. Av *Anna Kleman*.

Fredrika-märke. Av *Signe Wennberg*.

Landet och människorna "av i går". II. Av *Louise Stenbock*
f. Mörner.

F.-B.-F.-kretsarna.

Fredrika-Bremer-Förbundets

lanthushållningsseminarium

å Rimforsa i Östergötland.

Ny kurs börjar den 1 okt.

varje år.

Ansökan insändes före den

15 juni under adress:

LANTHUSHÅLLNINGSEMINARIET, RIMFORSA.